

שם המחקר : עמדות הציבור כלפי אנשים עם מוגבלות שכלית- בחינת תרומתו של שינוי המונח

"פיגור שכלי" ל"מוגבלות שכלית"

שנה : 2014

מס' קטלוגי : 619

שם המגיש : מורן אברג'ל

שם המנחה : ד"ר שירלי ורנר

רשות המחקר: האוניברסיטה העברית

תואר "מוסמך אוניברסיטה", בבית הספר לעבודה סוציאלית ע"ש פול ברוואלד,

האוניברסיטה העברית

מגבלות המחקר

במחקר זה קיימות מספר בעיות מתודולוגיות עליהן יש לתת את הדעת. מגבלתו העיקרית של המחקר הינה ברמת הייצוג של המדגם ונובעת ממספר סיבות. ראשית, בוצעה דגימה לא הסתברותית מסוג נוחות, אשר עשויה להביא להטיה בממצאי המחקר. שנית, ההפצה המתוקשבת של שאלון המחקר הובילה לכך שאנשים אשר להם אין פרופיל ברשת החברתית FACEBOOK או שאין להם גישה למחשב, לא נכללו במחקר. באופן דומה, לא נכללו במחקר אנשים שאינם נמנים בקרב מכריה של החוקרת, או בקרב חבריהם של מכריה. ייתכן ואנשים אלה הם בעלי מאפיינים ייחודיים (למשל, אנשים שממעטים לצרוך שירותי אינטרנט כמו קבוצות דתיות וכו') השונים ממאפייניהם של האנשים אשר נכללו במדגם. לפיכך, ייתכן ומידת הייצוג של המדגם והיכולת להכליל ממנו לעבר האוכלוסייה הכללית נפגמה וכי אופן דגימה אחר היה מביא לתוצאות שונות. על מנת להתמודד עם בעיות אלו נבחר להעביר את השאלון ברשת חברתית בה חברים אנשים משכבות אוכלוסייה מגוונות. יתרה מכך, השאלון הופץ בקרב מכריה של החוקרת, אשר הפיצו אותו בקרב מכריהם, זאת כדי להגיע לנבדקים משכבות שונות באוכלוסייה.

מגבלה שנייה טמונה באופיו הסגור של השאלון. מאחר ומדובר בשאלון הבוחן עמדה, ייתכן כי שאלות סגורות ומובנות יביאו לרידוד עמדתו המורכבת של הנבדק ולא לשיקוף עמדת הנבדק בכללותה. כמענה למגבלה זו, נבחר שאלון רב ממדי, הבוחן היבטים שונים של העמדה.

מגבלה שלישית קשורה לאופי השאלון. מאחר ומדובר בשאלון השלכתי הבודק כיצד הנבדק חושב שאדם אחר היה מגיב בסיטואציה, נבדקים רבים נתקלו בקושי לענות ופנו אל החוקרת לשם קבלת הבהרה כיצד עליהם להשיב על השאלון, האם בהתייחס לעצמם או לאדם האחר שהוצג בתיאור המקרה. ייתכן ואי ההבנה הביאה להטיה בתוצאות המחקר.

מגבלה רביעית מתייחסת למידת הבנתם של המשתתפים את ההבדלים בין המונחים. במחקר זה לא נבחנה הבנת המשתתפים את המונחים השונים, "מוגבלות שכלית" ו"פיגור שכלי". ייתכן כי המשתתפים פירשו בצורה שאינה נכונה את המונחים, וייחסו להם משמעויות אחרות, דבר אשר עשוי להביא להטיה בתוצאות המחקר.

המלצות למחקר המשך

במסגרת המחקר עלו מספר חסמים אשר הקשו על איתור הבדלים בעמדות כלפי אנשים עם מוגבלות שכלית בהתייחס לשימוש במונחים שונים, ואחד מהם הוא מידת הדמיון בין המונחים. על מנת לבחון סוגיה זו לעומק, מומלץ לבצע מחקר המשך אשר ירחיב את הבדיקה ויעשה שימוש במספר רב יותר של מונחים טרמינולוגיים, אשר נבדלים זה מזה במידה מספקת ובאופן זה ללמוד מהו המונח המקושר לעמדה החיובית ביותר.

שנית, על מנת לעמוד על כוחו של המונח הטרמינולוגי, מעניין יהיה לבחון האם הבדלים בעמדה מיוחסים לשם המגבלה בלבד, או שמא הוספת תיאור המגבלה עשויה לתרום אף היא לשונות זה. באופן ספציפי, האם בכוחה של כותרת המוגבלות בלבד לעורר את עמדת המשתתף, או שתיאור המוגבלות, בנוסף לשם המוגבלות, תגביר את העמדה הקיימת אצל המשתתף. כמו כן, הוספת תיאור המוגבלות השכלית

עשויה להגביר את מידת הידע הסובייקטיבי של המשתתף בנוגע למוגבלות השכלית, וסביר להניח שהקשר עם העמדה ישתנה בהתאם.

בהקשר זה, לאור הקשר החיובי שנמצא במחקר בין מידת ידע סובייקטיבי להשכלה, מעניין יהיה לבחון אם תפיסת הידע מקושרת לתחום הלימודים או תחום התעסוקה של המשתתף. מחקר המשך אשר יבדוק את הגורמים הקשורים לתפיסת הידע עשוי לתרום להבנת דרכים פרקטיות לשיפור העמדה כלפי אנשים עם מוגבלות שכלית.

בנוסף, במחקר זה לא נמצא קשר בין העמדה למשתנה ההכרות המוקדמת. לאור חוסר ההלימה עם הידע המחקרי בתחום, עולה הצורך בהעמקת ההבנה בדבר הקשר שבין המשתנים הללו. ייתכן כי בחינת תחום התעסוקה של המשתתפים תשפוך אור על שאלת סוג ואופי ההכרות, שכן תעסוקה בתחום המוגבלות השכלית מספקת מגוון רחב של טיב הכרות עם אנשים עם מוגבלות שכלית. הבנה זו עשויה ליישב בין הידע שהופק ממחקר זה לבין המחקרים הקודמים.

לבסוף, עיתוי ביצוע המחקר מספק הזדמנות מעניינת לחקור את תרומתו של שינוי המונח הטרמינולוגי לעמדה כלפי מוגבלות שכלית, מעבר לביצוע השוואה בין מונחים שונים. מחקר זה הוא הראשון שנערך לאחר שינוי המונח "פיגור שכלי" ל"מוגבלות שכלית". על אף שלא נמצאו הבדלים בעמדת התייחס למונחים השונים, סוגיה זו מזמינה ביצוע מחקר מעקב בעוד מספר שנים, שיבחן את תרומתו של שינוי המונח לאחר הטמעתו במוסדות והפיכתו שגור בפי הציבור הרחב. עד אז, חשוב לפעול במישור החינוכי על מנת להגביר את מידת הידע כלפי מוגבלות שכלית ובכך לתרום לשיפור העמדה כלפי אנשים עם מוגבלות שכלית.

- [לפריט המלא](#)
- [למאגר המחקרים של קרן שלם](#)
- [למאגר כלי המחקר של קרן שלם](#)